

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Філософський факультет

Кафедра етики, естетики та культурології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету
Комаха Л.Г.

«___» серпня 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА АКТУАРІЯ

для студентів

галузь знань **0402 фізико-математичні науки**
спеціальність **111 математика**
освітній рівень **магістр**
освітня програма **актуарна та фінансова математика**
вид дисципліни **обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2017/2018
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	2
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Подолян Галина Петрівна, к.ф.н., доцент кафедри етики, естетики та культурології

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2017

Розробники: Подолян Галина Петрівна, к.ф.н., доцент кафедри етики, естетики та культурології

ЗАТВЕРДЖЕНО
«28» серпня 2017 р.

Зав. кафедри етики, естетики та культурології

_____ Панченко В.І.

Протокол № 1 від «28» серпня 2017 р.

Схвалено науково - методичною комісією механіко-математичного факультету

Протокол від «___» _____ 2017 року №___

Голова науково-методичної комісії _____ (Курченко О.О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«___» _____ 2017 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування цілісного розуміння студентами кола проблематики професійної етики актуарія як актуальної галузі знання та практики.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. Успішне опанування курсу базується на знаннях з таких дисциплін освітнього рівня «магістр» як: «Професійна та корпоративна етика», та ін. Студенти повинні **знати** основні філософсько-етичні поняття, категорії і методи соціально-філософського, етичного аналізу сфер страхування, математичних розрахунків у професійній діяльності актуарія.
2. **Вміти** опрацьовувати інформацію про особливості морально-професійних проблем, обов'язки і деонтологію у професійній діяльності, моральні дилеми, складні морально-психологічні конфліктогенні фактори спільної діяльності у професійній сфері; застосовувати основні поняття, категорії в аналізі соціально-культурних явищ та процесів; виявляти сучасні тенденції розуміння та інтерпретації професійної етики актуаріїв, прогнозувати перспективи їх розвитку з урахуванням особливостей актуарної професійної діяльності в контексті розвитку цивілізаційних процесів в умовах глобалізації.
3. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та управління інформацією; критичного відношення та прогнозування перспектив розв'язання соціальних, економічних, морально-психологічних проблем у професійній взаємодії та функціонуванні.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Професійна етика актуарія» належить до переліку обов'язкових дисциплін та викладається у 3 семестрі магістратури. Навчальна дисципліна сприяє формуванню особистісних компетенцій фахівця, етично освіченого й морально спрямованого у виконанні професійних обов'язків. Етичне знання й етична компетентність є вимогами сучасного суспільства. Підвищення ролі етичної складової у розвитку суспільства, відпрацювання навичок її реалізації у професійній діяльності фахівця визначає актуальність та важливість даної дисципліни, обумовлює розвиток пізнавальних та аналітичних можливостей студентів магістратури, що сприятиме поглибленню їх фахової майстерності та професійної культури, реалізації гуманістичних, етично виважених підходів до організації змісту та характеру професійної діяльності.

Визначається предмет, завдання, теоретичні основи, методологія, основні напрямки та проблематика сучасних досліджень професійної етики актуарія. Розглядаються процеси формування морального кредо професійної діяльності, досвід втілення у професійній взаємодії єдності морального та фахового регуляторів духовного життя. Володіння майбутніми професіоналами моральними цінностями визначається як культурний капітал, реалізація якого сприятиме соціальній стабільності, громадській згоді та порядку, виступатиме своєрідним механізмом соціального контролю професійної діяльності.

Особлива увага зосереджується на тих питаннях сучасних прикладних та професійних практик, що залишаються відкритими для дискусій на нормативному рівні.

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань про сучасні дослідження професійної етики актуаріїв, основну проблематику, дослідницькі підходи та методології вивчення даного виду професійної етики. В результаті навчання студенти мають не лише продемонструвати масив теоретичних знань, але й вміти використовувати їх у вирішенні конкретних аналітичних і дослідницьких завдань щодо моральних колізій в сучасних практиках, надаючи неупереджену експертну оцінку досліджуваним явищам.

5. Результати навчання за дисципліною:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

<i>Результат навчання</i> (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація*; 4. автономність та відповідальність*)		<i>Методи викладання і навчання</i>	<i>Методи оцінювання</i>	<i>Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни</i>
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	предмет, методи, завдання, теоретичні основи, причини формування професійно-етичних досліджень, що склалися в гуманітарних науках стосовно страхових і математичних розрахунків	лекція	тест, підсумкова контрольна робота	5
1.2	критерії розрізнення професійної етики та деонтологічних засад актуарної професії	лекція	усна відповідь	5
1.3	принципи морально-нормативного забезпечення професії актуарія	лекція	тест, усна відповідь	5
1.4	зв'язок між професійною культурою та професійною мораллю як основою професійної етики	лекція	самостійна письмова робота, усна відповідь	5
1.5	методи та механізми розв'язання основних моральних дилем професійної діяльності	лекція	самостійна письмова робота, усна відповідь	10
1.6	засоби і прийоми подолання розриву між загальними моральними принципами та вимогами корпоративної етики	лекція	самостійна письмова робота, усна відповідь	10
	Вміти:			
2.1	демонструвати знання спеціалізованої літератури із професійної тематики	самостійна робота	усна відповідь, самостійна письмова робота	5
2.2	кваліфіковано виявляти моральні конфлікти в конкретних ситуаціях практичної діяльності	самостійна робота	усна відповідь, самостійна письмова робота	5
2.3	аргументовано вибирати рішення щодо відкритих дилемних моральних проблем	самостійна робота	усна відповідь, самостійна письмова робота	10
2.4	давати експертну оцінку мотивів, норм, ціннісних орієнтирів професійної поведінки та діяльності;	самостійна робота	усна відповідь, самостійна письмова робота	5
2.5	формувати потенційно	самостійна робота	усна відповідь,	5

* заповнюється за необхідністю, наприклад для практик, лабораторних курсів тощо.

	перспективні шляхи виходу із складних морально-професійних чи морально-психологічних ситуацій		самотійна письмова робота	
	Комунікація:			
3.1	вести етичний теоретичний дискурс щодо актуальних питань соціальної моральної практики	лекція	усна відповідь, самотійна письмова робота	5
3.2	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої філософської літератури для підготовки до занять та написання самотійних робіт	самотійна робота	усна відповідь, самотійна письмова робота	5
3.3	презентувати результати проведених досліджень та здійсненої самотійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів	самотійна робота	усна відповідь, самотійна письмова робота	5
	Автономність та відповідальність:			
4.1	самотійно шукати та критично опрацьовувати літературу із відповідних досліджень, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	самотійна робота	усна відповідь, самотійна письмова робота	5
4.2	виробляти критичне відношення до існуючих варіантів інтерпретації і вирішення моральних дилем, морально-професійних і морально-психологічних проблем і конфліктів, в сучасній професійній діяльності; формувати власні підходи до вирішення даної проблематики	лекція, самотійна робота	усна відповідь, дискусії, самотійна письмова робота	5
4.3	усвідомлювати відповідальність за достовірність, об'єктивність та політико-ідеологічну незаангажованість отриманих висновків стосовно проведених досліджень і пояснень щодо аналізу професійних і корпоративних культур	самотійна робота	усна відповідь, дискусії, самотійна письмова робота	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

Програмні результати навчання	Результати навчання дисципліни				
	1.1	1.2	2.1	4.1	4.2

7. Структура курсу: у курсі передбачена 1 змістова частина. Заняття проводяться у вигляді лекцій з використанням інтерактивних методів навчання. Завершується дисципліна заліком.

Одна частина курсу присвячена аналізу соціокультурних причин формування страхової діяльності в історії людської культури, появи та виокремлення в її межах актуарної професії, історії розвитку професії актуарія та впливу культурно-регіональних особливостей на функціонування цього виду професійної діяльності в сучасному світі.

Інша вивчає морально-правові, нормативні, деонтологічні особливості актуарної професії, її моральне кредо, моральні колізії і дилеми, пов'язані із специфікою актуарних розрахунків та особливостями професійних вимог щодо посади актуарія у сферах страхування й фінансової математики.

7.1.Форми оцінювання студентів

Оцінювання студентів проводиться в двох формах: **семестрове (поточне)** оцінювання та **підсумкове** оцінювання.

Загальні результати навчальної діяльності студентів з дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою, що включає рейтингові бали за аудиторну роботу, самостійну роботу, модульний контроль.

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів з метою підвищення оцінки. Загальна оцінка з дисципліни розраховується як сума оцінок за одну частину.

Заборогованості з дисципліни студент повинен здати протягом 10 днів після завершення курсу.

Консультації з дисципліни (2 год.) проводяться за графіком кафедри.

7.1.1. Форми семестрового (поточного) оцінювання студентів. Семестрове (поточне) оцінювання знань студентів. Семестрову кількість балів складають бали, отримані студентом в процесі теоретичного освоєння матеріалу дисципліни, виконання самостійних завдань, участі в дискусіях, перекладу іноземних джерел, підсумкової контрольної роботи, передбачених робочою навчальною програмою дисципліни.

Частина «Особливості професійної етики актуарія» включає 1-5 теми.

Форми семестрового (поточного) контролю знань студентів у частині:

№ п/п	Виконана робота	Кількість	балів
		min	max
1	домашня письмова робота	3 X 2	10 X 2
3	участь у дискусії	2 X 4	5 X 3
4	переклад іноземних джерел	5	25
5	модульна контрольна робота	5	20
	Всього:	24	80

Контроль (1 частина).

Контроль знань студентів проводиться після завершення вивчення шостої теми у формі письмової аудиторної роботи. Навчальний процес у частині передбачає виконання наступних завдань:

2 тема «Історичні процеси формування страхової й актуарної діяльності в людській культурі» **письмове завдання:** «Історія розвитку страхування й актуарних розрахунків в людській культурі».

3 тема «Морально-правові, деонтологічні засади професійної етики актуарія» підготовка матеріалів для участі в дискусії на тему: «Моральні проблеми професії актуарія».

4 тема «Культурно-регіональні особливості актуарної діяльності» **письмове завдання:** «Специфіка актуарної професії у...(одна з країн, регіонів світу)».

5 тема «Професійно-етичні кодекси актуаріїв» письмовий переклад іноземних джерел стосовно актуарних кодексів інших країн і порівняльна характеристика їх із вітчизняним.

6 тема «Сучасні проблеми та перспективи розвитку актуарної професії» підготовка матеріалів для участі в дискусії.

Загальна оцінка з дисципліни в результаті поточного контролю, підсумкової контрольної роботи, виконання самостійних робіт і ін.. розраховується як сума оцінок за поточну роботу і підсумкову контрольну роботу.

7.2 Організація оцінювання:

На першому навчальному занятті викладач знайомить студентів з системою оцінювання. Орієнтовний графік оцінювання відповідає послідовності вивчення тем дисципліни. Після кожного заняття або виду контролю викладач повідомляє студентів про результати оцінювання та (за необхідності) коментує їх. Результати оцінювання фіксуються в журналі викладача. На останньому занятті викладач повідомляє студентів про загальну оцінку результатів навчання. Протягом вивчення дисципліни студенти мають доступ до робочої програми, розміщеної на сайті факультету, де визначено форми оцінювання та систему формування оцінки.

Графік оцінювання дисципліни:

1. Письмове завдання: «Історія розвитку страхування й актуарних розрахунків в людській культурі»(після вивчення 2 теми).
2. Підготовка матеріалів для участі в дискусії на тему: «Моральні проблеми професії актуарія».
3. Письмове завдання: «Специфіка актуарної професії у...(одна з країн, регіонів світу)» (після вивчення 4 теми).
4. Письмове завдання : переклад і порівняльна характеристика вітчизняного й іноземних актуарних кодексів (після вивчення 5 теми).
5. Підготовка матеріалів для участі в дискусії на тему: «Сучасні проблеми та перспективи розвитку актуарної професії».

Схема формування оцінки:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (**знання** 1.1 – 1.6), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (**вміння** 2.1-2.5); (**комунікація** 3.1-3.3); (**автономність та відповідальність** 4.1-4.3), що складає 60% загальної оцінки.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу із двох частин модуля та виконання самостійних робіт, участі в дискусіях та підсумкової контрольної роботи.

Навчальна дисципліна оцінюється за модульно-рейтинговою системою, та складається з однієї частини:

Змістова частина 1. «Особливості професійної етики актуарія»(1-6 теми)

8.Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

Загальна оцінка з дисципліни розраховується як сума оцінок за одну частину.

Наявність заборгованості за частину свідчить про те, що студент не допускається до заліку, як такий, що не виконав програми дисципліни і повинен повторно прослухати та скласти модуль у наступному навчальному році.

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	48	12	60
Максимум	80	20	100

Підсумкове оцінювання у формі заліку: підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів), яка визначається як сума балів за систематичну роботу впродовж семестру. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Мінімальною кількістю балів, що визначає достатній рівень опанування студентом навчальної дисципліни та допуском до заліку, є **48** балів. Проте, у такому випадку максимальна оцінка знань студента за кредитно-модульною системою (робота протягом семестру плюс залік) не може перевищувати 60 балів, що за шкалою відповідності дорівнює оцінці «задовільно».

Результати кредитно-модульної системи оцінки знань, що складають **1-47** балів за два змістовні модулі вважаються недопуском до заліку. Максимальна оцінка знань такого студента за кредитно-модульною системою (робота протягом семестру плюс екзамен) не може перевищувати 60 балів, що за шкалою відповідності дорівнює оцінці «задовільно».

У випадку, коли результати кредитно-модульної оцінки знань студента протягом семестру складають **35-59** бали за два змістовні модулі, максимальна оцінка знань студента за кредитно-модульною системою (робота протягом семестру плюс залік) не може перевищувати **79** балів, що за шкалою відповідності дорівнює оцінці «добре».

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ п/п	Назва лекції	Лекції	Самостійна робота
1	Тема 1. Професійна етика актуарія в структурі етичного пізнання	2	7
2	Тема 2. Історичні процеси формування страхової й актуарної діяльності в людській культурі	2	7
3	Тема 3. Морально-правові, деонтологічні засади професійної етики актуарія	2	7
4	Тема 4. Культурно-регіональні особливості професії актуарія	2	8
5	Тема 5. Професійно-етичні кодекси актуаріїв	2	8
6	Тема 6. Сучасні проблеми та перспективи розвитку актуарної професії	2	7
	Підсумкова контрольна робота	2	
	Консультації	2	
	ВСЬОГО	16	44

Загальний обсяг 60 год., в тому числі:

Лекцій – 14 год.

Консультацій – 2 год..

Самостійна робота становить - 44 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (Базова)

1. Прикладна етика. Навч.посіб./ За наук. ред. Панченко В.І. – К., 2012.

Додаткова:

1. Булгаков С.Н. Философия хозяйства. – М., 1990.
2. Вебер М. Избранное: протестантская этика и дух капитализма. – М., 2006.
3. Зарубина Н.Н. Социокультурные факторы хозяйственного развития. – СПб., 1998.
4. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество, культура. – М., 2000.
5. Козловски П. Принципы этической экономии. / Пер. с нем. – СПб., 1999.
6. Рих А. Хозяйственная этика. - М., 1996.
7. Сулим А.В. Культурно-этические измерения хозяйствования. – М., 2001.
8. Уланов О.Н. Введение в математическую этику. – СПб., 1995.
9. Филиппова Л.Я. Компьютерная этика: Морально-этические и правовые нормы для пользователей комп. сетей. – Х., 2006.